

СЪВРЕМЕНИ ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ

Пламена Пенчева

Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“, Велико Търново

Резюме

Постигането на устойчиво развитие е от решаващо значение за оцеляване на човечеството и неговото нормално преживяване. В противен случай ще настъпи изчерпване на жизнено важни природни ресурси, ще настъпват все повече и повече природни бедствия, океаните ще настъпват към сушата и прочие, докато в един момент стане невъзможно да се живее на земята. За да не се допусне това трябва да се предприемат своевременни действия от страна на хората, чрез които да се запази баланса в природата. Целта на настоящата статия е да представи именно такива действия и възможности посредством, които да се постигне устойчиво развитие. За да се постигне това ще бъде изяснена необходимостта от устойчиво развитие, като се обърне внимание и на глобалната рамка на ООН, в която са включени 17 цели за устойчиво развитие. Също така ще бъде проучен опита на компании, които съдействат за реализиране на гореспоменатите цели, които работят по въпроса за опазване на околната среда и достигане на устойчивото развитие в глобален план. Като резултат от направения анализ ще бъдат изведени конкретни възможности за постигане на устойчиво развитие както от отделният индивид, така и от организацията. Основните моменти в предложените възможности ще са насочени към опазване на околната среда, като например: иновативни строителни материали, алтернативни енергийни източници, изграждане на зелени пространства, рециклиране и други.

Ключови думи: устойчиво развитие, възможности, добри практики, околна среда.

Keywords: sustainable development, opportunities, good practices, environment.

JEL: Q01, Q56.

Увод

В днешно време всичко се развива с невероятна скорост благодарение на технологичния напредък, което улеснява човека, но оставя негативен отпечатък върху природата. Иновативните технологични постижения, предизвикват ускорен темп на развитие, който води до изчерпване на по-голямата част от природните ресурси. С глобалното затопляне, унищожаването на местообитанията на редица биологични видове, бедността и още много други екологични и социални проблеми става все по-осезаема нуждата от инвестиции в по-устойчиви практики на развитие. Разбирането на устойчивото развитие и неговите цели е първата стъпка към научаването на това, което може да се направи, за да се постигне устойчивост. Необходимо е устойчивото развитие да бъде превърнато в норма за обществото, но за да се случи това трябва да се промени културата на всяка страна и да се цели достигане на глобалната полза повече, отколкото местната. В подкрепа на устойчивото развитие ще е нужна цифрова революция в науката, технологиите и иновациите, тъй като се надяваме, че светът ще използва напредъкът на информационните технологии, за да улесни устойчивостта.

1. Същност на устойчивостта

Думата устойчив е прилагателно за нещо, което може да бъде поддържано, т.е. нещо, което е „поносимо“ и „способно да бъде про-

дължено на определено ниво“ [1]. Устойчивостта може да бъде определена и като процес, чрез който се поддържа дългосрочно определено ниво. В нашето съвремие се свързва най-вече с действията на хора и организации, които имат за цел да запазят екологичния баланс на планетата, така че да не се изчерпят ресурсите и това да повлияе негативно на качеството на живот на бъдещите поколения. Най-разпространената дефиниция на термина „устойчиво развитие“ е формулирана първоначално в доклада на Брунтланд „Нашето общо бъдеще“ – „развитие, което отговаря на нуждите на настоящето, без да нарушава способността на бъдещите поколения да отговорят на собствените си нужди“. От това определение може да се види, че в сърцевината на понятието и концепцията, произлизаща от него се обособяват два основни стълба, а именно: нужди и ограничения. „Понятието „нужди“, по-специално основните нужди на най-бедните хора в света, на които трябва да им се даде приоритет; и идеята за ограничения, която се налага от състоянието на технологиите и социалната организация върху способността на околната среда да отговаря както на настоящите, така и на бъдещите нужди.“ [2].

Необходимостта от устойчиво развитие и възможностите за постигането му се определят и подпомагат до голяма степен от глобалната рамка на ООН и по точно целите за устойчиво развитие, включени в нея. Към тях се отнасят:

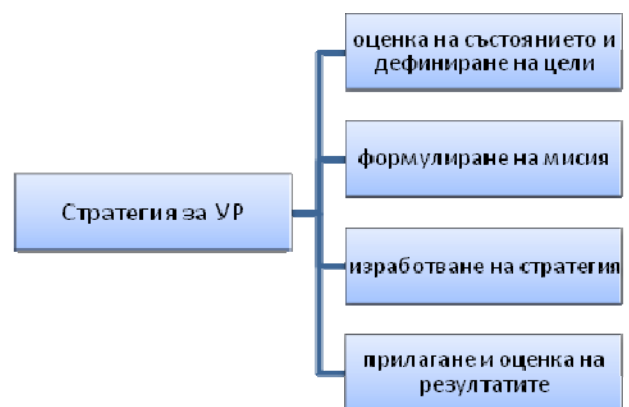
премахване на бедността във всичките ѝ форми навсякъде; да се сложи край на глада, да се постигне продоволствена сигурност и по-добро хранене и да се насърчи устойчивото селско стопанство; осигуряване на здравословен живот и насърчаване на благосъстоянието на всички на всички възрасти; осигуряване на приобщаващо и справедливо образование и насърчаване на възможностите за учене през целия живот за всички; постигане на равенство между половете и овластяване на всички жени и момичета; осигуряване на наличност и устойчиво управление на водите и канализацията за всички; осигуряване на достъп до достъпна, устойчива, надеждна и модерна енергия за всички; насърчаване на устойчив, приобщаващ и икономически растеж, пълна и продуктивна заетост и достоен труд за всички; изграждане на устойчива инфраструктура насърчаване на приобщаваща и устойчива индустриализация и насърчаване на иновациите; намаляване на неравенството в рамките на и между държавите; устойчиви, безопасни и приобщаващи градове и населени места; осигуряване на устойчиви модели на потребление и производство; предприемане на спешни действия за борба с изменението на климата и неговите въздействия; опазване и устойчиво използване на океаните, моретата и морските ресурси; опазване на насърчаване на устойчивото използване на суходемните екосистеми, горите, запазване качеството на почвата и екологичното биоразнообразие; насърчаване на мирни общества, осигуряване на достъп до правосъдие за всички и изграждане на ефективни, отговорни и приобщаващи институции за всички на всички равнища; укрепване на средствата за изпълнение и глобално партньорство за устойчиво развитие.

2. Етапи при изграждане на стратегия за устойчив бизнес

Не е малък броя на компаниите, които все повече и повече обръщат внимание на устойчивото развитие, а някои дори успяват да го превърнат бизнес. Проучване проведено от McKinsey [3] през 2014 г. показва, че 70 процента от анкетирания казват, че техните компании имат официално управление на устойчивостта. Но какво точно означава да бъдеш „устойчив“ в бизнеса и как може да се постигне? В корпоративните среди устойчивостта се свързва с функциониране на организацията без да се оказва негативно въздействие на околната среда и обществото. Могат да се обособят две направления за реализиране на устойчиво развитие от бизнеса: въздействие върху околната среда и въздействия върху обществото. За реализирането, на което и да е от тях е нужно организаци-

ята да състави своя стратегия, в която да се разработят набор от цели и дейности екологически, икономически и социални фактори, чрез които се повлиява на устойчивостта. Принципатът, на който се изграждат устойчивите бизнес стратегии ги прави уникални за всяка организация, защото отразяват организационните ценности и принципи.

Устойчивостта помага както да се ограничат глобалните предизвикателства, така и за постигането на по-големи успехи в бизнеса. Не са малко инвеститорите, които използват екологични, социални и управленски показатели (ESG), за да анализират етичното въздействие на организацията и практиките за устойчивост. Те разглеждат фактори като въглеродния отпечатък на компанията, използването на вода, усилията за развитие на общността и разнообразието на служителите. Изследванията показват, че компаниите с висок рейтинг на ESG имат по-ниска цена на дълга и собствения капитал и също така инициативите за устойчивост могат да помогнат за подобряване на финансовите резултати, като същевременно насърчават обществената подкрепа. Според McKinsey [4], близо 3 000 служители са заявили, че най-силните мотивиращи фактори за възприемане на устойчив начин на мислене са привеждане в съответствие с целите, мисиите или ценностите на компанията; изграждане, поддържане или подобряване на репутацията; отговорят на очакванията на клиента; и развиват нови възможности за растеж. Могат да се дефинират няколко стъпки при разработването на бизнес стратегия за постигане на устойчиво развитие (УР) (фиг. 1).

Фиг. 1. Стъпки при изграждане на стратегия за устойчиво развитие

Реализацията на първата стъпка започва с анализ и оценка на устойчивостта на организацията до момента. Тук се обръща внимание на мнението на служителите, клиентите и индустрията по отношение на разбирането им за поня-

тието. На този етап е важно да се дефинират проблеми, които стоят не само пред фирмата, но и такива, които са валидни за целия бранш. За да се формулират тези трудности може да се потърси отговор на някои от следните въпроси:

- Колко отпадъци създава организацията и как ви са те?
- Отразява ли фирмената ни култура постигане на устойчиво развитие?
- Как се отразява на околната среда производството на продукта ни?
- Наемаме ли на работа различни кандидати или следваме някакви стереотипи?
- Продуктът ни насочен ли е към подпомогне на определена аудитория?
- Какво въздействие на нашата компания върху обществеността?

След като бъдат определени целите идва ред на формулиране на мисията на организацията, която да ги отразява и ще съдейства за постигане на устойчиво развитие. Трябва да се очертае фокусът на предприятието, който да представя ценностите и целите на организацията и да отговаря на въпросите кой, какво, кога, защо. В тази фаза могат да се използват примери на компании като Patagonia [5] – производител на спортни облекла и екипировка, която обособява четири цели в мисията си:

- Изградете най-добрия продукт;
- Не причинявайте ненужна вреда;
- Използвайте бизнеса, за да защитите природата;
- Не се обвързвайте по конвенция;
- Във всеки от тях е ясно какви са ценностите на компанията и как те се изпълняват срещу тях.

Друг пример е компанията Warby Parker, която се занимава с производството на очила и е формулирала мисията си по следния начин: „да предложи дизайнерски очила на революционна цена, като същевременно води пътя към социално осъзнатия бизнес.“ [6].

Мисията трябва така да бъде изградена, че освен към постигане на устойчиво развитие да допринесе и за разрастване на компанията, като не възпрепятства внедряването на нови технологии и иновации.

Третият етап е същината на целия процес, а именно изработването на стратегията. Тя трябва така да бъде разработена, че въпреки ангажиментите, които поема компанията по отношение на устойчивостта тя да остане рентабилна. В противен случай няма как да се помогне адекватно на каузата, зад която се застава. Доказано е, че усилията, които полага една организация, за да допринесе за устойчивост могат да й помогнат да станете по-печеливши. Бизнес стратегията за устойчивост ще бъде доходоносна,

когато при нейното разработване се вземат под внимание действията на компанията и тяхното влияние върху печалбата, обществеността и планетата.

Първоначално може да се помисли за малки промени, които в следствие да доведат до големи такива. Например, дали не се хаби енергия за осветление и отопление, когато няма служители, като забравени осветителни тела и централно отопление, което работи и през нощта. Със сигурност ще се отрази благоприятно на разходите монтирането на сензор за движение, за да се изключи осветлението автоматично след като и последния служител си е тръгнал или таймер, които да включва и изключва отоплителната система в точно определен час, съобразен с работното време на компанията. Подобни малки крачки ще имат благотворен ефект както върху околната среда, така и върху размера на сметката за електроенергия. Проучване проведено от Unilever [7] установява, че 33 процента от потребителите искат да купуват продукти от марки, които произвеждат социални или екологични блага, създавайки неизползвана възможност на пазара за устойчиви стоки. Следователно клиентите, биха били готови да платят повече за устойчиво произведен продукт и е добре да се помисли и в тази насока, като вероятна малка стъпка към промяната. За всяка една индустрия могат да се обособят по няколко специфични дейности, които ще доведат до по-голяма оперативна ефективност, като в същото време стимулират социалната стойност. Полагането на усилия в тази насока ще помогне както на компанията, така и на околната среда в дългосрочен план. Като отправна точка при писането на стратегията може да се използват въпроси като: „Ще плащат ли нашите клиенти повече за нашия продукт, ако го произведеме по-устойчиво?“ или „Може ли подобреният бизнес процес да намали нашите вредни емисии?“. Ако отговорът е положителен при всички положения това ще допринесе и до по-висока производителност и до по-висока печалба.

Последният етап е прилагането на стратегията и оценката от постигнатите резултати. При реализирането не трябва да се забравя да се прилага текущ контрол над достигнатите резултати, а също така и да се прави анализ на факторите на външната и вътрешната среда, тъй като е възможно да настъпят промени, които да наложат корекция в първоначалната формулировка. Това е етапът, при който организацията може да затвърди и повиши доверието у потребителите, обществото и институциите и ще спомогне за издигане на имиджа ѝ.

3. Примери и възможности за реализиране на устойчив бизнес

Търсейки възможности за постигане на устойчиво развитие е добре да бъдат разгледани добрите практики на компании, които вече са изградили своите стратегии в това отношение и са постигнали определени резултати. Такива примери могат да бъдат намери в различни сфери на дейност, като са с различна насоченост. Едни са избрали производство на стоки, които са с екологична насоченост, други са се ориентирали към организация на производствените процеси по такъв начин, че да не замърсяват околната среда. Ето някои добри примери за практики и компании, привърженици на концепцията за устойчиво развитие.

Johnson & Johnson си сътрудничат с всички свои глобални доставчици, за да се „ускорят екологичните и социални подобрения по веригата на стойността“. Доставчиците на компанията се придържат към специфични стандарти за отговорност, свързани с околната среда, справедливите и етични трудови практики и веригата на доставки. Например клонът в Бразилия работи с рециклираща кооперация, за да подобри условията на труд и грамотността на работниците, като в резултат на това компанията ще бъде определена като надежден доставчик.

Компанията за производство на софтуери *Adobe* прави големи крачки по отношение на намаляването на отпадъците от производството и доставката на продуктите си. По-голяма част от стоките им се разпространяват онлайн. Създават също така *Adobe Sign* (услуга за електронен подпис), за да насърчат намаленият разход на хартия. Ангажират се и със създаването на здравословни работни пространства, с чист въздух и естествена светлина. Създали са култура на устойчивост на работното място, която насърчава служителите им да интегрират устойчивостта и в собствения си живот.

Unilever ежегодно изчисляват въздействието си върху водата, като обръщат внимание на това колко вода използват за производството на земеделски суровини, които произвеждат и количеството, което купувачите използват, за да потребяват стоките им. Също така измерват водата, използвана в производствените операции, като целта е да се намали потреблението ѝ. Функциите за ефективно използване на водата са включени във всяко ново модерно съдържание като се насърчава повторното използване и рециклиране на вода. Организацията до толкова държи на устойчивостта, че данните, свързани със специфичното за обекта използване на вода се събират почасово от 2014 г.

Honda през 2019 г. печели наградата за климатично лидерство, за усилията, които полага

за намаляването на въглерод и справяне с изменението в климата. Автомобилопроизводителят предоставя на представителствата си инструменти, чрез които да оценят и измерят потреблението на енергия и вода, които влагат в производството и да го намалят. От 2012 г. на сам компанията е намалила емисиите на въглероден диоксид с около 59 000 метрично тона. Също така *Honda* са внедрили система за производство на слънчева енергия и вятърни турбини в завода си в Охайо, като по този начин си набавят 10 % от нужната енергия.

Медицински център в Бостън (*BMC*) създава хранителна банка, която се пълни с култури, произведени във собствена ферма към центъра. Тези продукти се предоставят на нуждаещи се пациенти и служители. За нуждите си *BMC* купува електричество от слънчева ферма и така елиминира 120 000 метрични тона емисии на въглероден диоксид (приблизително, колкото отделят 25 000 коли). Медицинският център е иницирал повече от 30 проекта за енергийна ефективност, като по този начин спестява над 7 милиона долара от плащанията си за битови сметки към грижа за пациентите.

Непропускливата настилка, като бетон и асфалт се доставя от неекологични места, изисква повече ресурси и представлява заплаха от наводнения, замърсяване на земята и въздуха. Също така изисква дренажна система за оттичане на дъждовната вода, което предполага по-голям разход на ресурси и време за инсталиране. За да се преодолеят тези недостатъци *Truegrid* започва да произвеждат т. нар. пропускливи павета. Пропускливата настилка позволява на течността да се оттича директно през нея в база за задържане и действа като езерце. Тези павета изискват по-малко ресурси и време, а също така натоварват земята по-малко, отколкото асфалта. Основното им предимство е, че намаляват заплахата от наводнения.

Изграждане на *ICF FOX BLOCKS*. Това са кухи бетонни блокове, които са подсилени с арматура и образуват солидна бариера срещу въздух и пари, като надхвърлят изискванията за херметичност, като осигуряват по-добра якост и издръжливост при екстремни метеорологични условия като урагани, торнадо и други. Проектирани са специално с мисъл за екологичността и не отделят газове, които са вредни за озона. За изграждането на тези блокове не се изискват високи нива на енергия, устойчиви са и удължават живота на сградата. Поради забележителната си енергийна ефективност водят до намаляване на общото потребление на енергия и отпадъци.

Залени пространства, като паркове, езера, гори и други екосистеми са от голямо значение

за устойчивото развитие в градските зони, тъй като подпомагат охлаждането на градовете, като намаляват температурата на въздуха. Спомагат за подобряване качеството на въздуха чрез произведения кислород от дърветата и филтрират въздуха, както и водят до презареждане на запасите от подпочвени води. Правилното озеленяване намалява извличането на нитрати от почвата във водоснабдяването. Също така дават възможност за спорт на открито и повече движение, което се отразява благоприятно на здравето на хората.

Слънчева енергия – използването на соларни панели за добив на енергия, които са поевтини и конкурентни. Те се монтират лесно на всяка една сграда, във всякакви форми и размери са и осигуряват достатъчно мощност, за да направят една сграда напълно енергийно независима. Могат да бъдат обособени някои ползители от използването на възобновяемата чиста енергия, като: подобро обществено здраве, заради по-чистия въздух; неизчерпаемост на енергията и надеждност. Има и някои икономически предимства като по-стабилни цени на енергията и създаване на повече работни места, тъй като съоръженията са потрудоемки за монтиране и поддръжка.

Вятърните турбини по същество предоставят безплатна енергия, но са изключително сложни и трудоемки за транспортиране и монтиране и се изграждат с помощта на труднодостъпни материали. Шведската компания *Modvidon* създаде първата в света дървена вятърна турбина на остров Гьотенборг през май 2020 г. Иновацията ще позволи съоръжението да се постави по-високо, като по този начин ще бъде още по-ефективна. Планира се инсталацията да влезе в експлоатация масово през 2022 г.

Хидроенергията е чиста и не замърсява въздуха, а също така и не отделя токсини; не пречи на рибите, обитаващи речните участъци в близост до язовирите, затова също не трябва да се пренебрегва като енергоизточник подпомагащ постигането на устойчивост.

Рециклиране на отпадъци и превръщането им в енергия. Това може да се постигне като вместо да се изпращат на сметището отпадъците се изгарят и се намалява зависимостта на сградата от външни доставчици на енергия. Съоръженията, които осъществяват това използват изгаряне, за да превърнат безопасните отпадъци в енергия и електричество. По този начин се запазват и ценните ископаеми горива и се генерира енергия от твърди отпадъци (парцали, органични отпадъци, абсорбанти).

Водоефективни тела – водата не е неограничена. За да се пести трябва да се използват

кранове и душеве с по-малък дебит, тоалетни с двойно измиване и други подобни. Тези съоръжения се монтират лесно и се отразяват благоприятно и на разходите на вода.

Пречиствателните станции за вода са друга възможност, която могат да използват компаниите, за да пестят вода и да намалят разхода за този ресурс. Те приемат вече използвани мазни и киселинни води и ги превръщат в чиста вода, която може да се използва за промишлени нужди и цели. Това помага да се елиминират замърсителите на водния цикъл, но също така и да се намали нуждата от външни доставчици на вода.

Редуване на културите. Индустриалното земеделие нанася вреди на почвите, водата, въздуха и климата. За да се запази и подобри плодородието на почвите, а също така и да се подпомогне контрола над насекомите трябва последователно да се засаждат различни култури на един и същ парцел земя. Проучване, проведено от Държавния университет в Айова показва, че този подход за сеитбооборот надминава конвенционалната монокултура както по добив, така и по рентабилност. Друго преимущество на метода е, че причинява по-малко ерозия на почвата и съхранява повече водород в нея. Резултатът от сеитбообращението е, че се подобрява структурата на почвата, намалява се риска от нитрати и парниковите газове, защото при него се понижава необходимостта от използването на азотни торове. Освен това спада и замърсяването на водата, защото се използват по-малко синтетични торове и пестициди.

Устойчиво строителство. Изграждането на офиси, жилища и други структури, които са енергийно ефективни и включват възобновяеми и рециклирани ресурси е начин за включване на устойчивото развитие в жилищното и търговското строителство. Зеленото строителство включва изграждане и експлоатация на сградата, за да се ограничи негативното въздействие върху околната среда. Ползите от реализирането на устойчиво строителство се изразяват в това, че чрез него се минимизира потреблението на невъзобновяема енергия; използват се екологично предпочитани продукти; предприемат се стъпки за пестене на вода; модернизират се вече съществуващите конструкции; оптимизира се жизнения цикъл на сградата; повишава се устойчивостта на имота; намаляват се отпадъците; защитава се екосистемата; намаляват се вредните емисии; осъществява се контрол над температурата.

Устойчиво горско стопанство. Фирмите, които се заминават с добив на дървесина трябва да засаждат дървета на мястото на старите,

които са били изсечени. От значение би било това да се слага стикер с надпис „Инициатива за устойчиво горско стопанство“ върху стоките, произведени от организации, прилагащи екологично отговорни практики.

Устойчив транспорт. Възможностите за постигането му включват обществен транспорт, захранван с енергия; осигуряване на велосипедни алеи в пътната инфраструктура, по-голяма ширина на пешеходните алеи, изграждане на повече станции за зареждане на електромобили. Пример за прилагането на такъв подход е град Карачи в Пакистан, в които в общественят транспорт се използват автобуси, захранвани от биогаз, идващ от кравешка тор и намаляващ емисиите от въглероден диоксид.

Мексиканците Адриан Лопес Веларде и Марте Казарес разработиха *алтернатива на животинската кожа* от нопал, които е вид кактус. Тази иновация може да се използва в производството на обувки и чанти. В производствения процес се влага много по-малко вода за обработката, а също така крайният продукт се разгражда по-бързо в природата.

Безспорен е проблемът с пластмасата, с който се сблъскваме през 21 век. Едно от решенията му е *конопената биопластмаса*. Конопена пластмаса се произвежда с помощта на индустриален коноп. Може да се рециклира и е на 100% биоразградима – например половин литрова бутилка се разгражда напълно за 80 дена. Също така този иновативен материал е много по-лек и здрав, което допълва екологичните му предимства. Суровината, необходима за производството на биопластмасата изисква много по-малко вода – около 50 процента по-малко от тази при царевичата например – абсорбира повече въглерод от атмосферата и го превръща в кислород. Процесът на узряване на конопа е и по-бърз. Друга полза, която може да се посочи от пластмасата, произведена на основата на коноп е, че тя може да подпомогне спасяването на застрашената дива природа, тъй като за разликата от тази произвеждана от петрол не се разгражда на малки парченца, които се поглъщат от морски обитатели и са пагубни за тях. Конопената пластмаса може да се използва за производство на различни опаковки, мебели (като компания Zeofom), играчки и други. Друго важно предимство на иновативната суровина е, че тя не е токсична за човешкия организъм, както обикновената пластмаса.

Друг интересен пример е използването на портокалова кора за рециклиране на батерии. В сингапурският технически университет Nanyang са успели да възстановят ценни метали като кобалт, литий, никел и манган от изхвърлени литиево-йонни батерии [8]. За целта са използ-

вали стара портокалова кора и разтвор на лимонена киселина. Процесът включва и температура от 100 °C и почти не произвежда отпадъци.

Производство на *устойчиви обувки*. Новозеландската компания YY Nation произвежда линия обувки, които са изработени от ананасова обвивка, бамбук, водорасли и океанска пластмаса. Люспите от ананаса и бамбука се влагат в производството на екстериора, водораслите в подметките, а възстановената пластмаса за връзките.

Заклучение

В основата на концепцията за устойчиво развитие стои стабилната връзка между човешката дейност и благосъстоянието на природата, което не намалява перспективите за бъдещите поколения да се радват на достатъчно качествен живот, поне толкова добър, колкото този на миналите поколения. Просперитетът е необходим, за да процъфтява страната, но той не трябва да е за сметка на околната среда или някои групи. Прогресът трябва да се постига етично, така че да не навреди на биологичното разнообразие, климата, почвите, чистотата на въздуха. Затова, развивайки своите компании ръководителите трябва да изградят и бизнес стратегия за устойчивост, която да представя ценностите на организацията по отношение на устойчивостта и в същото време се отразяват благоприятно на бизнеса. Възможностите, които дават доказано добри резултати са: използване на естествени източници на енергия, създаване на хранителни банки, реализиране на устойчиво строителство, партньорство с организации, които също демонстрират екологично мислене и прочие. Независимо към кои дейности ще се ориентира една организация трябва да обърне внимание както на локалния, така и на глобалния резултат.

Литература

1. *Онлайн етимологичен речник. Значение на думата „sustainable“* [<https://www.etymonline.com/word/sustainable>] или „Нашето общо бъдеще“. Доклад на комисията Brundtland. 2015. [http://www.papertiger-bq.com/Foreword_Brundtland.pdf].
2. Kates, R., Parris, T., Leiserowitz, A. Editorial-what is sustainable development? Goals, indicators, values, and practice. *Environment: Science and Policy for Sustainable Development*, 47(3). 2005. 8–21. [<https://web.archive.org/web/20170118214557/http://www.environmentmagazine.org/Editorials/Kates-apr05-full.html>].
3. *Sustainability's deepening imprint*. [<https://www.mckinsey.com/business-functions/sustainability/our-insights/sustainability-deepening-imprint#>].

4. Bonini, S., Swartz, S. *Profits with purpose: How organizing for sustainability can benefit the bottom line.* 2014. [<https://www.mckinsey.com/~media/McKinsey/Business%20Functions/Sustainability/Our%20Insights/Profits%20with%20purpose/Profits%20with%20Purpose.ashx>]
5. *Our Core Values.* [<https://www.patagonia.com/core-values/>].
6. *Warby Parker's Mission.* [<https://www.warbyparker.com/history>]
7. Unilever. *Report Shows a Third of Consumers Prefer Sustainable Brands.* Unilever. 2017. [<https://www.unilever.com/news/press-releases/2017/report-shows-a-third-of-consumers-prefer-sustainable-brands.html>].
8. NTU. *NTU Scientists Recover Precious Metals In Li-Ion Batteries With Fruit Peels.* [<https://www.batteryconsortium.sg/news/NTU-Scientists-Recover-Precious-Metals-in-Li-ion-Batteries-with-Fruit-Peels>].

MODERN OPPORTUNITIES FOR ACHIEVING SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Plamena Pencheva

St. Cyril and St. Methodius University of Veliko Tarnovo, Veliko Tarnovo, Bulgaria

Abstract

Achieving sustainable development is crucial for the survival of humanity and its normal existence. Otherwise, there will be a depletion of vital natural resources, more and more natural disasters will occur, the oceans will reach the land, and so on, until at some point it becomes impossible to live on earth. In order to prevent this, timely actions must be taken by people to maintain the balance in nature. The purpose of this article is to present precisely such actions and opportunities through which to achieve sustainable development. To achieve this, the need for sustainable development will be clarified, taking into account the UN Global Framework, which includes 17 sustainable development goals. It will also be studied experience of companies that contribute to the realization of the above objectives, working on the issue of protecting the environment and achieving sustainable development globally. As a result of the analysis, specific opportunities for achieving sustainable development will be identified by both the individual and the organizations. The main points in the proposed opportunities will be focused on environmental protection, such as: innovative building materials, alternative energy sources, construction of green spaces, recycling and others.